

NVAO • NEDERLAND

TOETS NIEUWE OPLEIDING

HBO-BACHELOR

BACHELOR OPLEIDING TOT LERAAR

VOORTGEZET ONDERWIJS VAN DE TWEEDE

GRAAD IN OMGANGSKUNDE

Christelijke Hogeschool Windesheim

ADVIESRAPPORT

12 FEBRUARI 2025

Inhoud

1 Procedure NVAO.....	3
2 Nieuwe opleiding.....	4
2.1 Algemene gegevens	4
2.2 Profiel.....	4
2.3 Panel	4
3 Oordeel.....	5
4 Sterke punten	6
5 Aanbevelingen.....	7
6 Beoordeling	8
6.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten.....	8
6.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	9
6.3 Standaard 3: Toetsing	11
6.4 Graad	13

Het succesvol doorlopen van een procedure toets nieuwe opleiding (TNO) is een voorwaarde voor erkenning door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Pas na deze kwaliteitstoets kan de instelling de bij de opleiding behorende wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's afgeven.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan voor bestaande opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is een *plan*beoordeling. Na accreditatie valt ook de nieuwe opleiding onder de reguliere accreditatieprocedure.

Een NVAO-panel van deskundigen toetst de kwaliteit van de nieuwe opleiding tijdens een locatiebezoek aan de universiteit of hogeschool. Een discussie tussen *peers* vormt de basis van de beoordeling en resulteert in een adviesrapport. Informatie over de invulling van het locatiebezoek en een overzicht van het bestudeerde materiaal zijn opvraagbaar bij de NVAO.

De beoordeling is gebaseerd op de standaarden zoals beschreven in het Beoordelingskader voor de beperkte toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2019, nr. 3198). Over de standaarden geeft het panel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

Dit adviesrapport bevat de bevindingen, overwegingen en oordelen van het panel alsook de sterke punten en aanbevelingen. Op basis van dit rapport neemt de NVAO een accreditatiebesluit. Een beknopt adviesrapport is eveneens beschikbaar. De NVAO publiceert beide rapporten.¹

Meer informatie over de NVAO-werkwijze en de (tijdelijke) TNO-procedure is te vinden op www.nvao.net.

¹ <https://www.nvao.net/nl/besluiten>

2 Nieuwe opleiding

2.1 Algemene gegevens

Instelling	Christelijke Hogeschool Windesheim
Opleiding	HBO Bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Omgangskunde
Varianten	Voltijd: Ja. Deeltijd: Ja. Duaal: Nee.
Graad	Bachelor of Education
Afstudeerrichtingen	n.v.t.
Locatie	Zwolle
Studieomvang	240 EC ²
Croho³ onderdeel	Onderwijs

2.2 Profiel

De nieuwe Lerarenopleiding Omgangskunde van Christelijke Hogeschool Windesheim (hierna: Windesheim) speelt in op de regionale vraag naar vakbekwame docenten Omgangskunde. Met een sterke nadruk op communicatie, culturele diversiteit en sociale vaardigheden, bereidt de opleiding studenten voor op een rol als leraar Omgangskunde, met zowel vakinhoudelijke als vakdidactische en pedagogische competenties.

De opleiding valt onder het domein Bewegen en Educatie, team Beroepsonderwijs. Het maakt deel uit van een cluster van lerarenopleidingen met een gezamenlijk generiek deel. Het is opgebouwd uit drie leerlijnen: vakinhoud (Omgangskunde), generiek (Onderwijskunde en Pedagogiek), en Samen Opleiden (werkplekleren, onderzoekend vermogen en loopbaanbegeleiding). De leerlijnen generiek en Samen Opleiden sluiten aan bij de bestaande geaccrediteerde opleidingen binnen het domein Bewegen en Educatie. De leerlijn vakinhoud is specifiek ontwikkeld voor deze opleiding. De opleiding biedt zowel deeltijdse als voltijdse trajecten aan, inclusief een eenjarige kopopleiding. Voltijdstudenten kunnen kiezen tussen een dagopleiding en afstandsleren.

2.3 Panel

Samenstelling

- Bob Koster (voorzitter), Lerarenopleider, trainer en onderzoeker Fontys Lerarenopleiding Tilburg;
- Ikram Bouchal (lid), Docent Omgangskunde ROC Midden Nederland, operationeel manager Stichting Durf te Dromen;
- Jacqueliën Bolding (lid), T onderwijskundige/ docent/ opleidingsmanager HU
- Idris in 't Hof (student-lid), Afgestudeerd B Social work (Hogeschool Utrecht).

Ondersteuning

Johannetta Gordijn (secretaris)

Marieke Klijnstra (NVAO beleidsmedewerker en procescoördinator)

Carina Schaafsma (NVAO beleidsmedewerker en waarnemer)

Locatiebezoek

12 december 2024, Christelijke Hogeschool Windesheim, locatie Zwolle

² European Credits

³ Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs

Het NVAO-panel oordeelt positief over de kwaliteit van de Bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Omgangskunde van Windesheim. De opleiding voldoet aan de drie standaarden van het NVAO-kader voor de beperkte toetsing.

De opleiding heeft volgens het panel een krachtig beroepsbeeld ontwikkeld, waarin de leraar Omgangskunde zichzelf als instrument leert in te zetten binnen diverse onderwijskundige contexten. De leeruitkomsten zijn helder geformuleerd en afgestemd op de wettelijke bekwaamheidseisen. Ze zijn concreet uitgewerkt voor de verschillende leerjaren met een duidelijke opbouw naar het bachelor niveau. Deze leeruitkomsten zijn niet alleen generiek maar ook specifiek gericht op het vak Omgangskunde, met aandacht voor belangrijke thema's zoals groepsdynamica, pedagogisch handelen en sociale vaardigheden. Het panel waardeert de nauwe betrokkenheid van het werkveld bij het ontwikkelen van deze leeruitkomsten, wat de relevantie en toepasbaarheid vergroot.

Het panel is positief over de hybride leeromgeving waarin leren en werken met elkaar verweven zijn. Studenten worden gestimuleerd om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerproces, ondersteund door docenten, leerteams en een goed uitgewerkte digitale leeromgeving. Het panel constateert dat er aandacht is voor het ondersteunen van studenten bij hun persoonlijke en professionele ontwikkeling, zowel in de praktijk als binnen de hybride leeromgeving. De begeleiding is op maat ingericht, met een balans tussen zelfstandigheid en ondersteuning.

Het toetsprogramma is gevarieerd en praktijkgericht, met een sterke koppeling tussen leeruitkomsten en de beroepspraktijk. Studenten kunnen hun kennis en vaardigheden aantonen in realistische werkcontexten, wat bijdraagt aan een directe leermogelijkheid. Het panel constateert dat de opleiding passende werkwijzen hanteert om de kwaliteit van toetsing en beoordeling te verhogen, waaronder regelmatige kalibratie en de ontwikkeling van toetsmatrijzen. De examencommissie speelt een belangrijke rol in het borgen van de kwaliteit van toetsing en beoordeling en zorgt voor een zorgvuldig toezicht op het proces. Het panel is positief over de transparante manier waarop de examencommissie de kwaliteit bewaakt en ondersteunt, wat bijdraagt aan de validiteit en betrouwbaarheid van het toetsprogramma.

Het panel concludeert dat de opleiding in alle facetten voldoet aan de gestelde eisen en een solide basis biedt voor het opleiden van vakbekwame leraren Omgangskunde. De opleiding combineert een sterk beroepsprofiel met een goed uitgewerkte leeromgeving en een praktijkgericht toetsprogramma. Het panel spreekt het vertrouwen uit dat de opleiding in staat is om haar kwaliteit ook in de komende jaren te waarborgen.

Standaard	Oordeel
1. Beoogde leerresultaten	Voldoet
2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
3. Toetsing	Voldoet
<i>Eindoordeel</i>	<i>Positief</i>

Het panel constateert de onderstaande sterke punten:

1. Krachtig beroepsbeeld - De opleiding heeft in samenwerking met een betrokken werkveld een evenwichtig en rijk beroepsprofiel ontwikkeld waarin een duidelijke lijn is aangebracht van bekwaamheidseisen naar startbekwaam leraar Omgangskunde in het beroepsonderwijs.
2. Sterke verbinding tussen leeruitkomsten en curriculum - De leeruitkomsten zijn helder gekoppeld aan de drie leerlijnen van de opleiding, met een duidelijke verdieping van vakinhoudelijke thema's en een opbouw in de diepgang van onderzoek gedurende het curriculum. Zowel de generieke als de vakinhoudelijke leerlijn zijn goed geïntegreerd, waarbij de regie van de student een prominente plaats inneemt.
3. Vakkundig team - Het onderwijs wordt verzorgd door een capabel team met een goed onderbouwde visie.
4. Sterke examencommissie - De examencommissie is verantwoordelijk voor meerdere opleidingen en heeft al duidelijk een werkbare structuur waar de nieuwe lerarenopleiding Omgangskunde goed in past.
5. Gevarieerd toetsprogramma met uitgewerkte toetsmatrijzen— De opleiding maakt gebruik van goed uitgewerkte toetsmatrijzen voor vakinhoudelijke onderdelen. De toetsen zijn gebaseerd op leeruitkomsten die nauw aansluiten bij de beroepspraktijk, wat de relevantie en het leerrendement voor studenten vergroot.

5 Aanbevelingen

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de opleiding doet het panel een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het positieve oordeel over de kwaliteit van de opleiding.

1. Werkpleklers – Draag zorg voor verdere inbedding van vakinhoudelijke en vakdidactische begeleiding bij het werkpleklers door voldoende begeleiders met relevante vakinhoudelijke en vakdidactische kennis en ervaring in te zetten binnen de opleidingsscholen.
2. Werkveldassessoren – Neem de werkplekbegeleiders mee in de beoordeling van de studenten.
3. Werkdruk - Houd de werkdruk in de gaten gezien de verschillende leerroutes die het programma biedt. Dit vereist voortdurende aandacht voor het behoud van een beheersbare werkdruk om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen.

6 Beoordeling

6.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Oordeel

Voldoet

Bevindingen en overwegingen

Beroepsbeeld

Het panel constateert dat de opleiding een evenwichtig en rijk beroepsprofiel heeft ontwikkeld waarin een duidelijke lijn is aangebracht om te komen tot startbekwaam leraar Omgangskunde in het beroepsonderwijs. Net als de andere lerarenopleidingen bij Windesheim, sluit de nieuwe lerarenopleiding Omgangskunde aan op de drievoudige kwalificatie-opdracht van het mbo. Het beroepsbeeld is door de lerarenopleidingen beroepsonderwijs opgesteld in samenspraak met het werkveld en betreft een vertaalslag van de landelijke kaders in een kenmerkend profiel. De kerneigenschappen omvatten de wettelijke bekwaamheidseisen en de rol van co-creator waarbij de leraar beroepsonderwijs de contexten van school en beroepspraktijk verbindt. De leraar Omgangskunde stemt met het werkveld af welke omgangskundige leervragen er zijn en ontwerpt in afstemming met het werk- en/of het beroepenveld educatief materiaal. Aan dit beroepsbeeld zijn de drie ambities gekoppeld waar de opleiding voor staat: in verbinding met jezelf, met anderen, met de wereld.

De lerarenopleiding Omgangskunde richt zich op het opleiden van leraren die specifiek vakbekwaam zijn in Omgangskunde. Het vakgebied Omgangskunde richt zich op effectieve communicatie en interactie tussen mensen. Een leraar Omgangskunde kan omgangskundige thema's zoals communicatie, omgaan met culturele diversiteit en algemene sociale vaardigheden omzetten in educatief materiaal. Naast vakdidactisch en pedagogisch bekwaam is de leraar Omgangskunde een expert op het gebied van Burgerschap.

Werkveld

De opleiding is ontstaan vanuit de vraag van het werkveld en vanuit studenten van Windesheim zelf. De gesprekken tijdens de visitatie maken zichtbaar dat er een uitstekende relatie is met het werkveld. Het werkveld is duidelijk betrokken geweest bij het ontwerp van deze nieuwe opleiding. Dit komt ook tot uiting in de praktijkvoorbeelden die tijdens de beoordeling zijn gedeeld. Er is een sterke samenhang tussen het beroepenveld en de opleiding en het panel ziet dit als de kracht van het programma. Het panel adviseert evenwel om het werkveld goed aangesloten te houden in de komende jaren door informatie te geven over de verwachtingen met betrekking tot het begeleiden van de studenten Omgangskunde.

Onderzoek

De opleiding hecht belang aan het ontwikkelen van onderzoekend vermogen, waarbij de student zich ontwikkelt tot een reflectieve practitioner. Vanuit deze visie is de startbekwaam docent in staat om de onderwijspraktijk te onderzoeken en te verbeteren. Er wordt samengewerkt met het Lectoraat Leraren en Lerarenopleiders in inclusieve Leeromgevingen. Deze samenwerking krijgt gestalte door het delen van kennis en ervaring op het gebied van Lesson Study³, specifiek binnen inclusieve leeromgevingen. Het lectoraat ondersteunt de lerarenopleiders bij het vormgeven van Lesson Study binnen de opleiding Omgangskunde door periodiek overleg en intervisie. Het panel ziet nog mogelijkheden om in dit beroepsbeeld het element onderzoekend vermogen te koppelen aan de kerneigenschap van co-creator.

Leeruitkomsten

Het panel is van mening dat de beoogde leerresultaten helder beschreven zijn en de koppeling met het werkveld goed zichtbaar en concreet uitgewerkt is. Vanuit de landelijke kaders en het beroepsbeeld van het team beroepsonderwijs, waar Omgangskunde onder valt, zijn drie leerlijnen aangebracht in het curriculum en leeruitkomsten geformuleerd. De leerlijnen Generiek en Samen Opleiden zijn hetzelfde voor alle (geaccrediteerde) lerarenopleidingen bij Windesheim. De Leerlijn Vakinhoud is specifiek ontwikkeld voor de

³ Bij Lesson Study onderzoeken leraren (en studenten) het denk- en leerproces van leerlingen door samen een onderwerp te bestuderen, een onderwijsactiviteit te ontwerpen, deze daadwerkelijk uit te voeren en daarbij de leerlingen te observeren en uiteindelijk het geheel na te bespreken en erop te reflecteren.

nieuwe lerarenopleiding Omgangskunde. Iedere leerlijn bestaat uit een aantal thema's. Per thema zijn drie verschillende leeruitkomsten geformuleerd waarbij de derde leeruitkomst telkens de vakdidactische vertaling is van de geleerde vak inhoud. Het toetsplan maakt duidelijk hoe deze leeruitkomsten toewerken naar het uiteindelijke NLQF6 niveau.

Volgens het docententeam kunnen de domeinen van omgangskunde de generieke leerlijn versterken door vanuit een ander perspectief in te zoomen op deze domeinen. Het panel onderschrijft dat zo een overlap wordt vermeden. Voor Omgangskundestudenten wordt verdieping geboden door ze uit te dagen een transfer te maken naar de eigen opleidingsplek en te leren met en van elkaar vanuit eigen expertise. Een voorbeeld is de module Groepsdynamica, waar een student vanuit de leerlijn Generiek onderzoekt hoe je met elkaar omgaat in de klas en vanuit Vakdidactiek juist nadenkt over hoe je dit kunt overbrengen op mbo studenten (zodat zij het kunnen toepassen). Daarmee wordt voorkomen dat de generieke en de vakinhoud van Omgangskunde losse onderdelen zijn. Het gaat erom dat studenten, afhankelijk van de context op de werkplek en gekoppeld aan de leeruitkomsten, verschillende perspectieven kunnen toepassen. Het panel adviseert kritisch te blijven kijken naar verbeterpunten en verder te investeren in het inbedden van leeruitkomsten op de leerwerkplekken. Hoewel het programma helemaal aansluit bij de generieke lijn van de andere lerarenopleidingen van Windesheim, vraagt omgangskunde als uniek vakgebied om een meer specifieke benadering. Door expliciet leeruitkomsten te koppelen aan praktijkervaringen kan de opleiding de unieke positie van omgangskunde in het onderwijsveld beter benadrukken en versterken.

Internationalisering

De opleiding heeft een internationale benchmark uitgevoerd, maar geen exacte equivalenten gevonden. Het panel raadt aan om vergelijkingen te maken met opleidingen in landen met een sterk ontwikkeld mbo-systeem of sociaal-pedagogisch onderwijs (bijvoorbeeld Denemarken, Finland of Duitsland). Een dergelijke vergelijking kan inzicht bieden in hoe vergelijkbare opleidingen elders omgaan met thema's als burgerschap, interculturele vaardigheden en sociaal-emotioneel leren. Dit kan inspiratie bieden voor het verder ontwikkelen van de opleiding in de komende jaren.

Het internationale perspectief wordt door de opleiding gezien als een breed begrip. Het panel onderschrijft de toelichting van het team dat internationalisering niet alleen hoeft te bestaan uit excursies naar het buitenland, maar dat de nadruk bij deze opleiding vooral op interculturele vaardigheden kan liggen. Deze insteek is mede ingegeven omdat de achtergrond van de studenten in de opleiding en op de opleidingsscholen zo divers is. Dit komt op verschillende manieren terug tijdens de studie, bijvoorbeeld bij de module Communicatie en bij het werkplekleren. Het panel wil wel meegeven dat burgerschap nog sterker gekoppeld kan worden aan het internationaal perspectief aangezien er een maatschappelijke opgave ligt bij omgangskundigen om het brede veld van onderwijs mee te nemen in maatschappelijke ontwikkelingen.

Conclusie

Het panel is van mening dat de opleiding een krachtig beroepsprofiel heeft ontwikkeld dat goed is afgestemd op de behoeften van het werkveld en studenten. De leeruitkomsten zijn adequaat geformuleerd en passen goed bij het bachelor niveau.

6.2 **Standaard 2: Onderwijsleeromgeving**

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Oordeel

Voldoet

Bevindingen en overwegingen

Studieprogramma

Het panel is van mening dat het curriculum overzichtelijk en goed is opgebouwd. De lerarenopleiding Omgangskunde omvat 240 studiepunten EC. De opleiding sluit aan bij de al bestaande lerarenopleidingen beroepsonderwijs van Windesheim. Een groot deel van het programma wordt gezamenlijk aangeboden, met de verdeling:

- Gezamenlijk aanbod: 130 EC
- Persoonlijke profilering (minor): 30 EC

- Vakinhoud Omgangskunde (nieuw) aanbod: 80 EC

Het panel constateert aan de hand van de documentatie, zoals de studiewijzers en voorbeelden van workshops, dat de leeruitkomsten concreet zijn uitgewerkt in programmaonderdelen voor de verschillende leerjaren.

Het programma bestaat uit drie leerlijnen, met een duidelijke opbouw in complexiteit gedurende de studie:

1. **De vakinhoudelijke leerlijn** integreert inhoud en vakdidactiek van de verschillende domeinen en verbindt deze met de leerlijnen Samen Opleiden en Generiek. Het onderwijs in deze leerlijn wordt specifiek verzorgd voor studenten Omgangskunde.
2. De **generieke leerlijn** omvat de onderwijskundige en pedagogische vakken en wordt aangeboden aan heterogene groepen van verschillende lerarenopleidingen. Momenteel vindt een herziening plaats, waarbij de generieke en Samen Opleiden leerlijnen worden samengevoegd. In het schooljaar 2024-2025 is hiermee een start gemaakt. De ontwikkelaars van de opleiding Omgangskunde zijn ook bij deze vernieuwing betrokken en hebben dit al verwerkt in de nieuwe opleiding Omgangskunde. Zo maken de modules Oriënteren op het beroep en Starten in het Beroep deel uit van de vernieuwde leerlijn. Ook de vakinhoud is verbonden met de vernieuwde generieke leerlijn. De student toont het geleerde aan binnen de context van de werkplek.
3. In de **leerlijn Samen Opleiden** laat de student een persoonlijke en professionele ontwikkeling zien in de mate van zelfstandig handelen in steeds complexere beroepssituaties. De leerlijn omvat werkplekleren, onderzoekend vermogen en Loopbaanoriëntatie en Begeleiding.
 - **Werkplekleren** richt zich op het leren in de praktijk. Elke student is gedurende de opleiding verbonden aan een of meerdere opleidingsscholen, waar begeleiding wordt geboden door begeleiders vanuit de opleidingsschool en vanuit Windesheim. Het panel constateert dat deze begeleiding vaak generiek van aard kan zijn, terwijl voor Omgangskunde-studenten juist vakinhoudelijke en vakdidactische ondersteuning van groot belang is. Specifieke begeleiding is essentieel als ondersteuning bij het effectief ontwikkelen van de kerncompetenties zoals communicatie, groepsdynamica en burgerschap. Wanneer deze expertise ontbreekt, kan de begeleiding te algemeen worden, wat ten koste gaat van de diepgang en relevantie in het vakgebied. Het panel beveelt daarom aan om deze specifieke begeleiding verder in te bedden binnen het werkplekleren door te zorgen voor voldoende begeleiders met vakinhoudelijke en vakdidactische kennis en ervaring binnen de opleidingsscholen. Daarnaast onderstreept het panel het belang van structurele afstemming met het werkveld om de kwaliteit van de begeleiding te waarborgen.
 - **Ontwikkelen van onderzoekend vermogen** vindt voornamelijk plaats in de leerlijn Samen Opleiden. In het onderzoek dat wordt uitgevoerd in praktijksituaties, tonen studenten aan dat ze hun onderzoekend vermogen inzetten om hun onderwijspraktijk te verbeteren. Specifiek voor Omgangskunde krijgt onderzoek ook een plek in de vakdidactische lijn, waar Lesson Study⁴ wordt ingezet voor het onderzoeken van de eigen vakdidactische praktijk. Het panel doet de suggestie om de studenten ook kennis te laten maken met andere onderzoeksmethodes, bijvoorbeeld die meer afgestemd zijn op handelingsverlegenheid of specifieke onderzoeksvragen.
 - **Loopbaanoriëntatie en Begeleiding (LOB)** is gericht op de beroepsvorming als leraar beroepsonderwijs. Studenten krijgen vanaf het begin van de studie een studieloopbaanbegeleider toegewezen. Daarnaast wordt de eerstejaars student gekoppeld aan een ouderejaars student die als buddy fungeert. Bij de begeleiding worden didactiek en reflectie-, gespreks- en begeleidingsvaardigheden ingezet die in het (v)mbo ook worden toegepast om vorm te geven aan LOB. Aan de hand van de beoogde leeruitkomsten voor LOB kan de student het traject zelf vormgeven.

De opleiding is zowel als deeltijd- als voltijdprogramma vormgegeven. Het voltijdprogramma kent daarbij twee routes, dagopleiding en afstandsleren, naast een eenjarige kopopleiding. Hoewel de leeruitkomsten en programmahoud bij de verschillende routes gelijk zijn, verschilt de begeleiding afhankelijk van het instroomprofiel van de student. Zo zijn deeltijdstudenten doorgaans ouder en meer ervaren, wat vraagt om meer maatwerk en persoonlijke coaching. Voltijdstudenten daarentegen zijn vaak jonger en hebben meer behoefte aan Bildung en groepsdynamiek. De studenten die afstandsonderwijs volgen hebben eveneens meer maatwerk nodig, vanwege het zelfstandige karakter van deze route.

⁴ Zie Voetnoot 3

Leeromgeving

Het panel waardeert hoe het studieprogramma is uitgewerkt in een hybride leeromgeving waarin leren en werken nauw met elkaar verbonden zijn. De praktijk heeft een prominente plaats in het programma en het vaardigheidsonderwijs wordt effectief geïntegreerd. Studenten dragen verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces, ondersteund door docenten, leerteams en leerpleinbijeenkomsten. In deze bijeenkomsten werken studenten samen aan opdrachten, reflecteren ze op hun leerervaringen en leren ze van elkaar. De opleiding besteedt expliciet aandacht aan feedbackvaardigheden, zodat studenten constructieve feedback leren geven en ontvangen. Dit ondersteunt hun professionele groei en helpt bij het verbeteren van hun onderwijspraktijk. Lessen en workshops over feedback en didactisch redeneren helpen studenten deze vaardigheden verder te ontwikkelen. Het panel adviseert wel om alert te blijven op studenten die moeite hebben met de vertaalslag van leeruitkomsten naar hun eigen context. Dit wordt deels ondervangen door een zorgvuldige intake en regelmatige afstemming tussen student- en instituutsbegeleiders, zodat studenten tijdig kunnen worden bijgestuurd. Bovendien wil het panel meegeven om voor studenten, die de opleiding in deeltijd of op afstand, doen te zoeken naar manieren om naast het beperkte aantal fysieke opleidingsdagen optimaal contact te onderhouden.

Onderwijsteam

Het curriculum is ontwikkeld door een hecht docententeam dat zowel vakinhoudelijk als didactisch bekwaam is. Het team heeft ook aandacht voor de eigen professionalisering en maakt daarbij gebruik van bijvoorbeeld Lesson Study en beeldcoaching. Bij beeldcoaching worden lesactiviteiten opgenomen en geanalyseerd, zodat docenten via video-feedback hun lespraktijk kunnen verbeteren en reflecteren op hun didactische aanpak. Deze werkwijze ondersteunt de continue ontwikkeling van hun onderwijsvaardigheden en bevordert gezamenlijke leermomenten binnen het team. Tijdens de visitatie constateerde het panel dat het team gemaakte keuzes goed kan onderbouwen.

Het panel ervaart het team als zeer betrokken en enthousiast en waardeert de praktijkgerichte aanpak. Het panel waarschuwt echter voor de werkdruk, gezien de verschillende leerroutes die het programma biedt. Dit vereist voortdurende aandacht voor het behoud van een beheersbare werklast om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen.

Conclusie

Het panel concludeert dat het curriculum overzichtelijk en goed is opgebouwd met duidelijke leerlijnen die aansluiten op de leeruitkomsten. Het werkplekleren lijkt echter wat generiek qua begeleiding en het panel adviseert om de vakinhoudelijke en vakdidactische begeleiding verder in te bedden. De onderwijsleeromgeving is passend bij het praktijkgerichte karakter van de doelgroep en biedt ruimte voor zelfregie en maatwerk. Het panel heeft waardering voor het enthousiaste en bewaarde docententeam. Een aanbeveling is om de werkdruk in de gaten te houden gezien de verschillende leerroutes die het programma biedt.

6.3 Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat system van toetsing.

Oordeel

Voldoet

Bevindingen en overwegingen

Toetsprogramma

Het toetsprogramma van de opleiding Omgangskunde is gebaseerd op het toetsbeleid voor de lerarenopleidingen beroepsonderwijs van Windesheim. Het panel is positief over het gevarieerde en praktijkgerichte toetsprogramma van de opleiding Omgangskunde. Toetsen zijn gebaseerd op leeruitkomsten die nauw aansluiten bij de beroepspraktijk, wat de relevantie en het leerrendement voor studenten vergroot. Deze koppeling maakt de toetsing een directe leermogelijkheid, waarbij studenten hun kennis en vaardigheden in een praktijkcontext kunnen aantonen. Tegelijkertijd ziet het panel ruimte om de toetsing binnen Omgangskunde verder te ontwikkelen en het meer af te stemmen op de specifieke kenmerken van het vak Omgangskunde.

De lerarenopleidingen werken actief samen met het werkveld, dat advies kan geven en somsook mee beoordeelt. Dit versterkt de kwaliteit en validiteit van de beoordelingen. Het panel heeft wel geconstateerd

dat het werkveld verschillend wordt ingezet afhankelijk van de samenwerking met de opleidingsschool. Een aanbeveling van het panel is dan ook om werkplekbegeleiders meer structureel te betrekken bij de eindbeoordelingen, om de praktijkgerichtheid verder te optimaliseren.

Flexibiliteit in toetsing

De opleiding Omgangskunde maakt leerwegaafhankelijke toetsing mogelijk door de focus op leeruitkomsten. Dit sluit aan bij de Windesheim-uitgangspunten voor toetsing en het bestuursakkoord "Flexibilisering lerarenopleidingen". Studenten kunnen tijd- en plaatsafhankelijk studeren en onderdelen op flexibele wijze afronden. Bij afwijking van de standaardroute voorziet het OER in een procedure waarbij twee docenten betrokken zijn om te bepalen hoe leeruitkomsten alternatief kunnen worden aangetoond. Deze flexibiliteit vraagt om voortdurende afstemming en professionalisering binnen het docententeam. Het panel waardeert de stappen die al zijn gezet, maar onderkent ook de uitdagingen in het verder implementeren van nieuwe onderwijsinzichten en het meenemen van alle betrokkenen in deze veranderingen.

Beoordeling

Het panel constateert dat de beoordeling bij de lerarenopleidingen zorgvuldig en professioneel is ingericht. De opleiding maakt gebruik van toetsmatrizen voor vakinhoudelijke onderdelen, die zijn gekoppeld aan leeruitkomsten. Dit zorgt voor een heldere en transparante beoordeling. De lerarenopleiders Omgangskunde, die allemaal beschikken over een afgeronde master en een BKE-certificering, treden op als examinatoren. Dit waarborgt de vakinhoudelijke en didactische kwaliteit van de beoordeling. Beoordelaars ontvangen duidelijke instructies en kalibreren regelmatig, waardoor consistentie in de beoordeling wordt gegarandeerd.

De eindwerken van *Leerwerktraject Startbekwaam docent in het beroepsonderwijs* en het *Eindproduct Onderzoekend Vermogen*, worden beoordeeld door twee examinatoren, waarvan één niet de begeleider van de student is geweest. Dit waarborgt een objectieve beoordeling. Daarnaast voert de examencommissie steekproeven uit om de kwaliteit en het eindniveau van de beoordeling te monitoren. Het panel waardeert deze aanpak en benadrukt het belang van het blijven monitoren van de kwaliteit van toetsing en beoordeling.

Examencommissie

De examencommissie speelt een centrale rol in het borgen van de kwaliteit van toetsing en beoordeling. Deze commissie is verantwoordelijk voor meerdere opleidingen en heeft volgens het panel een werkbare structuur ontwikkeld waarin de lerarenopleiding Omgangskunde goed past. De commissie stelt examinatoren aan en controleert de kwaliteit van toetsing en beoordeling via steekproeven en evaluaties. Daarnaast kan de examencommissie de toetscommissie opdracht geven om de kwaliteit van toetsing verder te onderzoeken.

Het panel vindt het positief dat de opleiding duidelijke procedures hanteert om de kwaliteit te waarborgen, zoals het driemaal per jaar kalibreren van eindwerken. Tegelijkertijd ziet het panel een uitdaging in het verder versterken van de specifieke toetsing bij Omgangskunde.

Conclusie

Het panel concludeert dat de toetsing goed is vormgegeven en er zijn adequate procedures voor het borgen van de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De examencommissie speelt hier een belangrijke rol in. Studenten worden adequaat geïnformeerd over toetsvormen en beoordelingsmethoden, en de opleiding neemt effectieve maatregelen om de validiteit en betrouwbaarheid van toetsing te waarborgen. De betrokkenheid van het werkveld, het gebruik van gecertificeerde examinatoren, en de focus op flexibiliteit zijn duidelijke sterke punten. Het panel adviseert sterk om werkplekbegeleiders meer structureel te betrekken bij de eindbeoordelingen.

6.4

Graad

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: Bachelor of Education

Afkorting

BKE	Basiskwalificatie Examinering
CROHO	Centraal Register Hoger Onderwijs
EC	European Credits
NLQF	Netherlands Qualification Framework
NVAO	Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de beperkte toetsing van de nieuwe opleiding
Bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Omgangskunde van de
Christelijke Hogeschool Windesheim

Aanvraagnummer: AV-2693

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net